

M. Assumpció Vilà i Planas

RESOLUCIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A LA QUEIXA PRESENTADA RELATIVA A L'ÀMBIT DE SALUT PÚBLICA (PRESÈNCIA D'UNA COBERTA DE FIBROCIMENT)

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 18 de setembre de 2019, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura, en què exposava que l'Ajuntament no havia donat resposta a la instància presentada per una comunitat de propietaris, davant l'alarma que els hi generava el mal estat en què es trobava la coberta de fibrociment del Mercat de l'Estrella i l'afectació que podia tenir en la salut del veïnat.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient estudiant els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els principis de bona Administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Examinats el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va valorar la conveniència de dirigir-se a l'Institut Municipal de Mercats de Barcelona (IMMB) per tal de conèixer el tractament i les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

En data 25 de setembre de 2019 es va sol·licitar a l'organisme corresponent la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

En data 20 de novembre de 2019 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada en què s'exposa que, efectivament, la coberta exterior del mercat és de fibrociment i es va construir l'any 1954. A continuació afegeixen que aquest material també es troba en altres elements del Mercat. Per la data de construcció del Mercat consideren que el fibrociment pot haver estat fabricat amb fibres d'amiant.

Assenyalen que es va realitzar una inspecció que va concloure que la coberta es troba en condicions raonables i les plaques generals no han arribat al final de la seva vida útil i per tant no representen cap perill. Segons informen, els treballs que s'estan realitzant actualment sobre la coberta corresponen a la neteja periòdica de la xarxa de recollida d'aigua per tal de garantir el correcte manteniment. Indiquen que aquestes tasques es desenvolupen amb suficient garantia per no afectar a tercers ni al personal que la realitza.

Expliquen que actualment, s'està gestionant la realització d'una inspecció i anàlisi més a fons per poder actuar preventivament, si fos el cas, i també per conèixer amb més profunditat la durabilitat de la coberta. Aquest anàlisi ha de permetre valorar si cal fer alguna actuació a curt termini.

CONSIDERACIONS

El ciutadà s'havia dirigit a la Sindicatura de Greuges atesa **la manca de resposta municipal a la instància presentada** per la comunitat de propietaris, en la que es manifestava neguit per l'afectació que podia tenir per a la salut una coberta de fibrociment en un equipament municipal que es trobava a poca distància dels seus habitatges.

Res diu al respecte d'això l'informe municipal facilitat a la síndica i, per tant, hem d'entendre que no es va produir la pretesa resposta.

Per tant, atenent a que l'obligació que tenen les administracions de respondre a les sol·licituds que la ciutadana els hi adrecen forma part del **dret a una bona administració** regulat a l'article 22 de la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, és per això que previ anàlisi del fons de l'assumpte, **es fa necessari recordar a l'IMMB l'obligació que té d'atendre les peticions de la ciutadania, així com el compromís de fer-ho en el termini de 60 dies d'acord amb l'apartat "canals de participació, queixes, reclamacions i suggeriments" de la Carta de Serveis de l'IMMB.**

1. Els riscos que representa l'amiant:

L'existència d'amiant als entorns urbans és una realitat que impacta en totes les ciutats que han experimentat un elevat nivell de construcció, com ara Barcelona. L'amiant és un mineral que ha estat molt valorat per la seva característica aïllant del calor. Aquesta propietat ha fet que s'utilitzi freqüentment en la construcció d'edificacions, tant públiques com privades.

Des que l'any 1978 una resolució del Consell d'Europa va declarar l'amiant com a substància cancerígena, diferents organismes han legislat sobre l'extracció i l'ús d'aquest mineral fins a arribar a l'any 2002, quan una directiva de la Unió Europea prohibeix la fabricació de productes que incloguin l'amiant.

L'amiant està relacionat amb malalties com l'asbestosi o el mesotelioma, per tant, amb aquesta prohibició finalitza una part del greu problema de salut que provoca aquest mineral, però segueix vigent la seva nocivitat perquè amb la degradació i/o trencament del fibrociment utilitzat al llarg dels anys en tot el món, s'alliberen les seves fibres, el veritable responsable de la patologia oncològica detectada en persones que hi han tingut contacte.

El Parlament Europeu va fer pública la Resolució (2012/2065(INI), de 14 de març de 2013, sobre els riscos per a la salut en els llocs de treball relacionats amb l'amiant i les perspectives d'eliminació de tot l'amiant existent. La resolució diu que els materials amb amiant tenen un cicle de vida d'entre 30 i 50 anys, i pretén que aquest material

M. Assumpció Vilà i Planas

s'elimini en tota la Comunitat Europea abans de l'any 2028. Finalment, entre d'altres mesures insta la Unió Europea que elabori models per supervisar la presència d'amiant en tot tipus d'edificacions i canonades, i **es recomana als estats membres que creïn registres públics sobre l'amiant** per disposar d'informació i avançar en el procés de la seva eliminació gradual en el menor temps possible, desenvolupant programes d'acció de gestió i eradicació.

Es fa necessari recordar que l'any 2017, amb motiu d'una altra intervenció de la Sindicatura de Greuges arran de l'alarma que generava a la ciutadania la presència d'amiant en una nau de la ciutat, **la síndica recomanà a l'Ajuntament** que estudiés el contingut de la Recomanació del Parlament Europeu núm. 2012/2065(INI) per considerar quines de les propostes que s'hi feien podien ser assumides pel consistori, com el **cens d'edificis amb presència d'amiant**, així com l'inici del procés de desamiantat en el menor temps possible, donant prioritat a les escoles, els hospitals, els edificis i les instal·lacions de concurrència pública.

2. Compromisos municipals per eradicar l'amiant a la ciutat:

El Plenari del Consell Municipal de l'Ajuntament de Barcelona en sessió ordinària de 21 de juliol de 2017 **va acordar una declaració institucional que, en certa mesura, es feia seva bona part del contingut de la Recomanació del Parlament Europeu núm. 2012/2065 (INI).**

El consistori es comprometia, entre d'altres mesures, a presentar, durant la legislatura 2015-2019, un inventari de tots els equipaments, edificacions públiques municipals amb presència d'amiant o fibrociment, per tal d'identificar i quantificar la seva presència i auditar-la per establir la planificació i programació de les actuacions futures; així com a establir un calendari i una dotació

Posteriorment s'han donat altres declaracions institucionals en relació amb la detecció i procediment de retirada de l'amiant existent a la ciutat, en els que es fixaven terminis d'actuació per tal d'assolir les recomanacions de l'OMS en matèria d'amiant.

3. L'actuació municipal en quant a l'afectació d'amiant en edificis públics

En aquests darrers mesos, l'Agència de Salut Pública de Barcelona ha informat a la síndica sobre la concreció d'algunes propostes vers la Resolució del Parlament Europeu núm. 2012/2065 (INI), entre les que es troba:

1. Supervisar la presència d'amiant en edificis públics i d'ús públics i la creació d'un cens, donant prioritat a les escoles, hospitals, edificis i instal·lacions de concurrència pública.
2. Retirar l'amiant en els edificis públics també donant prioritat a les escoles, hospitals, edificis i instal·lacions de concurrència pública.

La institució de la síndica també ha tingut coneixement que l'Àrea d'Ecologia Urbana ha considerat que algunes de les propostes recomanades pel Parlament Europeu podrien ser assumides per l'Ajuntament de Barcelona. Entre elles, la que fa referència a la **detecció i registre d'amiant mitjançant un cens**, tal i com en el seu moment va recomanar la síndica.

Aquesta àrea municipal preveu, en primer lloc, analitzar l'estat de l'amiant per saber si està degradat i si cal o no fer un procés de desamiantació. En el cas que el material no estigui degradat, es determinaria un procediment de seguiment i control.

Ara bé, en el cas que l'amiant estigui degradat, es procediria a la desamiantació per part d'equips especialitzats registrats i seguint el procediment establert en la Directiva 2009/148/CE que regula la protecció als treballadors del risc per l'amiant.

Tenint present la data que fixa el Parlament Europeu per a l'eliminació total de l'amiant als països membres, el 2028, la Sindicatura de Greuges considera adient insistir en la necessitat d'elaborar el cens d'edificis de la ciutat amb presència d'amiant. Aquest mapa permetria conèixer quina és la realitat de la ciutat vers aquesta substància, els edificis que tenen materials amb fibrociment, el seu estat de conservació i les prioritzacions en l'actuació.

Pel que fa al **Mercat de l'Estrella** objecte d'aquesta queixa, es tracta d'una edificació que data de l'any 1954, és a dir, de fa 66 anys. Per tant, si tenim en compte que la Resolució del Parlament Europeu (2012/2065(INI) diu que els materials amb amiant tenen un cicle de vida d'entre 30 i 50 anys, en aquest cas el període queda a bastament superat. Per tant **la Síndica creu del tot necessari que es duguin a terme les proves diagnòstiques de la coberta** per tal de descartar l'existència de riscos de dispersió de fibres d'amiant.

Hem de concloure que, malgrat el mes de juliol de 2019, sense haver-se finalitzat l'estudi, l'Ajuntament feia pública una licitació d'obres per retirar l'amiant de set edificis municipals en un termini de sis mesos, i que el mes de desembre de 2019, el govern municipal es comprometia a tenir enllestit el pla de retirada de l'amiant en edificis públics en sis mesos; el cert és que des del 21 de juliol de 2017, que el consistori aprovà la declaració institucional, i fins a l'actualitat, **no es coneix cap resultat concret dels compromisos establerts**. Ara per ara, només podem concloure que la ciutat de Barcelona no està seguint la Recomanació del Parlament Europeu per aconseguir l'objectiu de 2028, d'amiant zero.

Cal remarcar que correspon a l'Ajuntament fer efectiu el dret de tothom a disposar d'un medi ambient adequat per al seu desenvolupament.

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula aquesta institució, aquesta Sindicatura té com a missió valorar si s'ha produït un greuge i, considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació de l'Institut Municipal de Mercats, així com de la resta d'àrees amb competències sobre el tractament i la retirada de l'amiant a la ciutat, no està essent eficaç, ja que no s'està donant compliment als compromisos adquirits pel propi consistori per tal d'eliminar aquest element constructiu abans de l'any 2028.

M. Assumpció Vilà i Planas

En conseqüència, emeto la següent decisió:

- **Recomanar** a l'Institut Municipal de Mercats de Barcelona que inspeccioni amb diligència la coberta del Mercat de l'Estrella per descartar el risc de dispersió de fibres d'amiant, atès que el temps transcorregut des que es va construir l'equipament és superior als anys de vida útil de l'amiant.
- **Recomanar** a l'Ajuntament de Barcelona que, sense demora, procedeixi a la confecció d'un **cens d'edificis públics amb presència d'amiant i faci pública la planificació del procés de desamiantat**, donant prioritat a les escoles, els hospitals, els edificis i les instal·lacions de concurrència pública.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i del seu contingut s'informarà la persona interessada.

Per autorització de la Síndica de Greuges de Barcelona,
L'adjunta de la Síndica

Barcelona, 3 de juliol del 2020